

Verkondiging

Gemeente in de Heer Jezus Christus,

In het licht van de actualiteit lijkt het alweer een eeuwigheid geleden, dat president Zelenski van Oekraïne via een videoverbinding het Europese Parlement toesprak. Veelbetekenend meldde de NOS dat de simultaan vertalende tolk een moment zijn taak niet kon voortzetten vanwege een brok in zijn keel. Het was een hartstochtelijk en wanhopig verhaal waarin de president de strijdvaardigheid van zijn volk benadrukte en hulp vroeg van de Europese Unie. 'Bewijs ons dat jullie Europeanen zijn,' zo besloot hij zijn verhaal, 'dan zal het leven de overwinning op de dood behalen en het licht op de duisternis. Leve Oekraïne!' Een langdurend, daverend applaus was zijn deel. Van een parlement waarvan menig lid in de kleuren van de Oekraïense vlag was gekleed. Een paar dagen later luisterde ik weer gehoorzaam naar het zoveelste verhaal over de rode lijn die de NAVO niet mag passeren en zag ik een Oekraïense ex voetballer aan een talkshow tafel in zijn wanhoop ongelukkig uitvallen naar dat laffe verhaal in zijn ogen. 'Weet', zo zei hij, 'dat elke Oekraïner bereid is om zichzelf dood te vechten en dat er al zestienjarige jongens klaar staan om hun vaders plaats in te nemen en precies hetzelfde te doen'.

De mij wat verrassende metafoor over licht en duisternis, dood en leven, een beeld dat wij ook nu weer in onze Johanneslezing tegenkomen, pakt dus in de ogen van de wereld, in onze ogen, eigenlijk altijd zo uit: als een groot gevecht waarbij je bereid bent om het leven erbij in te schieten

ter wille van de overwinning die er uiteindelijk toch zal komen. De bereidheid om je desnoods daarvoor dood te vechten, zoveel mogelijk anderen daarin mee te nemen en de vraag of anderen daar ook toe bereid zijn. Het valt nog niet eens mee om zo onmiddellijk het onderscheid te maken tussen wat Jezus hier uitspreekt en een Zelensky of een Churchill. En om het nog wat lastiger te maken: een Poetin of een Hitler. Is het op de keper beschouwd in ieder geval formeel niet hetzelfde: de bereidheid te sterven, het leven te verliezen terwille van het licht, terwille van de overwinning? De vele vruchten die het zal voortbrengen?

Er zijn Grieken die hem willen zien, deze Jezus. Dat is van de evangelist Johannes een haast ironisch commentaar op wat aan onze lezing voorafgaat. Daar zeggen de Schriftgeleerden en Farizeeën grimmig tegen elkaar, als zij zien dat het volk eigenlijk steeds enthousiaster wordt over deze beweging rondom Jezus waarbij blijkbaar die geruchtmakende opwekking van Lazarus uit de dood een nog belangrijker rol speelt: 'Gij ziet dat wij niets bereiken. De gehele wereld loopt hem na...'

Het bewijs daarvan volgt onmiddellijk in de eerste zin van onze lezing: enkele Grieken willen hem zien. Zij gaan naar Filippus en via hem naar Andreas, twee leerlingen van Jezus. En niet toevallig ook zelf getooid met een Grieks klinkende naam: je spreekt toch liever iemand aan die jouw taal verstaat en jouw manier van denken een beetje kent. En zo, via via, komt het tot Jezus. Niet onvergelijkbaar met de manier, en ik denk dat de evangelist Johannes bewust deze parallel trekt, zoals in zijn evangelie de eerste leerlingen tot Jezus kwamen. Maar de vraag, in andere evangeliën nog scherper gesteld, blijft wel: wat kwamen zij zien?

Wat precies en wie precies wilden zij gaan bekijken? Hun motieven blijven in het duister gehuld. Maar de context maakt natuurlijk wel iets duidelijk. Ons verhaal bevindt zich net na de glorieuze intocht van Jezus in Jeruzalem; die scène die eindigt met het gemor van de Farizeeën. Elke evangelist schrijft daar weer wat anders over. Maar bij Johannes valt op dat Jezus daar het stralend en bejubeld middelpunt van is, zittend op zijn ezel, begroet met palmtakken. De schare dromt samen - nogmaals met name door het geruchtmakende verhaal van de opwekking van de eens dode Lazarus- en dat doet vermoeden dat deze Grieken Jezus wilden zien in zijn triomftocht, in zijn *finest hour*. Zij halen de koning in die komt in de Naam des Heren. In plaats daarvan schetst Jezus een scherp contrast: hij is de graankorrel die in de aarde zal vallen en moet sterven, wil hij veel vrucht voortbrengen. En hij spoort zijn aanhangers aan om hetzelfde te doen: zijn of haar leven niet lief te hebben maar te haten. En juist zo het leven voor eeuwig te behouden.

In ons allen huist een kleine Zelenski. Ook in het evangelie volgens Johannes is de intocht in Jeruzalem de opmaat voor een lange lijdensweg. Steeds is er een moment waarop je het als hoorder, lezer, luisteraar van het passieverhaal anders wil. Dat je zou willen dat Jezus zich verzetten zou. Inderdaad zijn engelenmachten zou oproepen om zijn arrestatie te verhinderen. Het Simon Petrus en de anderen had toegestaan om hun zwaard op te nemen en te sterven voor hun idealen. Maar Jezus voegt hen toe dat wie het zwaard opneemt, ook door het zwaard zal vergaan. Je hoopt op een gloedvol en dapper betoog tegenover het Sanhedrin waarna het verzamelde volk minutenlang in een daverend applaus zou uitbreken. Maar Jezus zwijgt. Als een lam wordt hij naar de slachtbank gevoerd. Als een mens die de wijnpers helemaal alleen heeft moeten treden. Van alle manschappen geen man

bij hem. In dit evangelie vinden wij in een paar regels wat bij de andere evangelisten veel uitgebreider beschreven staat: het kleine Gethsemane volgens Johannes: mijn ziel is verbijsterd. Wat kan ik zeggen? Wat zou ik willen zeggen: red mij uit dit uur? Natuurlijk zou dit bange mens dat willen. Maar hij weet ook dat hij voor dit uur gekomen is. Het uur van de fundamentele beslissingen.

Tegenover het kwaad, tegenover het duister, tegenover het boze, is verzet mogelijk. En ook wel geboden. Dat is vandaag een actuele vraag. Persoonlijk merk ik dat ik gevoelig ben voor het argument dat Poetin alleen de taal van het brute geweld verstaat en alleen daar naar luistert. Elke verzoeningspoging of compromismodel zal hij als teken van zwakte zien. Ik denk zelfs dat Poetin zich langere tijd rustig hield omdat hij in president Trump een vergelijkbare grilligheid ontwaarde. Maar ik merk ook dat, hoe ouder ik word, ik ook steeds meer het realisme ga inzien van het woord van Jezus dat wie het zwaard opneemt, ook door het zwaard zal sterven. Verzet is geboden maar er is tegelijkertijd ook geen einde aan. Na de ene booswicht zal de andere opstaan. Haast vergelijkbaar met de manier waarop IS vrijwel onmiddellijk na de moord op de ene leider de volgende aanwijst. Ook die zal uitgeschakeld worden en daarna zal de volgende komen. Of de revolutionairen van weleer veranderen in de dictators van vandaag.

We hebben afgelopen week bij ThomasTheologie op de middag lang gesproken over dat haten van je leven en dat je dat moet. Dat kwam ons vijandig voor, levensvijandig. Zelfs een beetje sektarisch. Maar hiermee wordt de aanwijzing bedoeld dat jij niet zo wilt leven. Jij wilt niet leven in deze steeds maar weer escalerende wereld van geweld en dood. Het aanbod is hier om het anders te doen. Het is de vraag of je bereid bent

die wereld van geweld en dood, die wereld die ook helemaal jouw wereld en jouw leven is, om dat te haten. Die wereld van zelfzucht, succesdrang en concentratie op het zelf. Of je bereid bent daarvan af te zien. Of je dat zou willen laten sterven, willen laten gaan. Om te ontdekken dat je juist zo overvloedig vrucht zal dragen. Goed genoeg om een hele wereld te voeden en te voorzien van een overvloed aan vriendschap en goedheid.

Het is dus de uitnodiging om in deze wereld vol haat, zelfzucht, benepenheid en kortzichtigheid te willen sterven. Dat ook te laten versterven in jezelf. En op te staan in een ander leven. In het voetspoor van het licht dat de duisternis niet in bezit kan nemen. Alleen zo kan ik de slotzin van Zelenski nazeggen, met toch een paar fundamentele wijzigingen: 'Bewijs dat jullie wandelen in dit licht. Dan zal het leven de overwinning op de dood behalen en het licht op de duisternis,' Dat 'leve Oekraïne' haal ik hier toch weg en dat 'Europeanen' heeft u ook niet meer gehoord. Maar Halleluja, lof zij Christus moge hier klinken.

Amen.